

SKUPŠTINA CRNE GORE

Odbor za antikorupciju

Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu

Broj: 00-63-3/

Broj: 00-63-13/

Podgorica, 28. jula 2015. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu čl. 69 i 73 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za antikorupciju i Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, sa druge i treće zajedničke sjednice, održanih 15. maja i 24. jula 2015. godine, podnosi

IZVJEŠTAJ

SA KONSULTATIVNOG SASLUŠANJA POVODOM UVOĐENJA NOVOG KRIVIČNOG DJELA „NEZAKONITO BOGAĆENJE JAVNIH FUNKCIONERA“ U SKLADU SA ČLANOM 20 KONVENCIJE UN PROTIV KORUPCIJE

Na drugoj zajedničkoj sjednici Odbora za antikorupciju i Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, održanoj 15. maja 2015. godine, realizovano je Konsultativno saslušanje povodom uvođenja novog krivičnog djela „Nezakonito bogaćenje javnih funkcionera“ u skladu sa članom 20 Konvencije UN protiv korupcije, sa naučnim i stručnim konsultantima, predstavnicima državnih organa i predstavnicima NVO sektora.

Zajedničkoj sjednici su, pored članova dva odbora, prisustvovali predstavnici državnih organa: Zoran Pažin, ministar pravde, Ivica Stanković, Vrhovni državni tužilac, Đurđina Ivanović, Specijalna državna tužiteljka, prof. dr Mladen Vukčević, predsjednik Sudskog savjeta, dr Slobodan Leković, predsjednik Komisije za sprječavanje sukoba interesa. Takođe, prisustvovali su predstavnici NVO sektora: Vanja Čalović, izvršna direktorica NVO MANS, Boris Marić, Centar za građansko obrazovanje i Zoran Vujičić, Građanska alijansa.

Na početku sjednice, **predsjednik Odbora za antikorupciju, poslanik Predrag Bulatović**, podsjetio je da je Planom rada Odbora za antikorupciju za 2015. godinu bilo predviđeno razmatranje potrebe normiranja „nezakonitog bogaćenja javnih funkcionera“ kao krivičnog djela u zakonodavstvu Crne Gore, u skladu sa preporukama člana 20 Rezolucije Ujedinjenih nacija o borbi protiv korupcije. Takođe, NVO MANS je Odboru za antikorupciju podnijela inicijativu za organizovanjem konsultativnog saslušanja na ovu temu. Shodno Planu rada Odbora za 2015.

godinu i nakon razmatranja predmetne inicijative, Odbor za antikorupciju je donio odluku za održavanjem konsultativnog saslušanja, na zajedničkoj sjednici sa Odborom za politički sistem, pravosuđe i upravu, kao matičnim Odborom za navedeni zakon. S tim u vezi, napomenuo je da su se odbori, u pripremi sjednice, zajednički obratili pozvanim subjektima i nevladinim organizacijama da dostave svoje mišljenje, te da su dostavljeni odgovori od strane: predsjednice Vrhovnog suda, Vrhovnog državnog tužioca, ministra unutrašnjih poslova, NVO MANS i NVO CGO.

Kopredsjedavajuća sjednicom, **zamjenica predsjednika Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, poslanica Snežana Jonica**, podsjetila je da je Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu na 18-oj sjednici, održanoj 14. juna 2013. godine, u okviru rasprave o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika, održao Konsultativnu raspravu na temu potrebe inkriminacije djela nezakonitog bogaćenje javnih funkcionera, na inicijativu poslanika Rifata Rastodera. Nadalje, ukazala je na činjenicu da je od 2013. godine postojala saglasnost da je na ovu temu potrebno nešto konkretno uraditi, ali da do danas nije bilo značajnih iskoraka u tom pravcu.

Ministar pravde, Zoran Pažin, u uvodnom izlaganju je istakao postojanje pravnog i političkog aspekta razmatranja ovog pitanja i da je, što se tiče političkog aspekta, nezakonito bogaćenje izuzetno negativan društveni fenomen koji nailazi na svaku osudu. Kada je u pitanju pravni aspekt, naveo je da Konvencija UN o borbi protiv korupcije u članu 20 preporučuje stranama ugovornicima da razmotre da li u skladu sa sopstvenim ustavom i osnovnim načelima svog pravnog sistema, imaju prostor za uvođenje jedne ovakve inkriminacije putem zakonodavstva ili drugih mjera. S tim u vezi, podsjetio je da je unutar krivično-pravnog sistema Crne Gore uvedena posebna mjera „oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom“. Takođe, stava je da nije neophodno da ovo pitanje država inkriminira kao posebno krivično djelo nezakonito bogaćenje, već da postoji mogućnost da se na određeni način izađe u susret preporuci iz člana 20 Konvencije UN i kroz opšte krivično zakonodavstvo, koje na neki način sankcioniše nezakonito bogaćenje. U ovom dijelu, istakao je da je potrebno raspraviti i koja su osnovna načela našeg pravnog sistema koja se moraju imati u vidu i koja su, eventualno, ustavnopravna ograničenja za realizaciju ove inicijative.

Ukazujući na krivično-pravni sistem Crne Gore, ministar pravde je istakao da treba poći od tzv. objektivno-subjektivnog koncepta krivičnog djela, što znači da je u sam pojam krivičnog djela uključen element vinosti, odnosno krivice kao sastavni dio opšteg obilježja krivičnog djela. Naime, ocijenio je da je to važno pitanje, jer opšti pojam krivičnog djela u crnogorskom zakonodavstvu predviđa da je krivično djelo, djelo čovjeka; da se radi o protivpravnoj radnji; da je krivično djelo označeno zakonom; i da je uključen element vinosti, odnosno krivice. Kada je riječ o rješenju predloženom u ovoj inicijativi, a imajući u vidu navedene elemente krivičnog djela, naveo je da se radi o krivično pravnoj posledici, ali da biće krivičnog djela mora imati i radnju koja, u krivično pravnom smislu, može biti radnja izvršenja, podstrekavanja, pomaganja ili saizvršilaštvu. Takođe, ukazao je i na element koji se utvrđuje tokom krivičnog postupka, tj. na

neposrednu uzročnost između radnje i posljedice, te da mora biti pojašnjeno šta bi bila radnja izvršenja krivičnog djela.

Nadalje, ministar je podsjetio i na ustavno-pravni aspekt zaštite prava osumnjičenih i uhapšenih, te da bi, u slučaju prihvatanja predloženih rješenja, radnja izvršenja krivičnog djela podrazumijevala obrnuti teret dokazivanja, pri čemu bi okrivljeni morao da dokazuje porijeklo svoje imovine, sto je protivustavno rješenje. Takođe, sa aspekta Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava, osnovnih sloboda i prava na odbranu okrivljenog, u našem pravnom sistemu okrivljeni može da se brani ćutanjem, ali da u konkretnom slučaju ne bi bio u prilici to da sprovede, jer bi morao da dokazuje svoju nevinost, umjesto da suprotna strana dokazuje njegovu krivicu.

Ministar pravde je ukazao i na aspekt tzv. „idealnog prividnog sticaja“. Naime, otvara se dilema ukoliko bi neko lice bilo okrivljeno za primanje mita, jasno je da se radi o posledici nezakonitog bogaćenja. Međutim, postavlja se pitanje da li bi u takvoj situaciji učinilac bio gonjen zbog primanja mita ili nezakonitog bogaćenja. U ovom dijelu, ukazao je na dilemu da li bi, u slučaju uvođenja predloženog koncepta nezakonitog bogaćenja trebalo iz materijalnog krivičnog prava Crne Gore isključiti sva druga krivična djela koja imaju za posledicu nezakonito bogaćenje.

Na kraju, ministar pravde, Zoran Pažin, zaključio je da bi prihvatanjem inicijative, ukoliko ona ne bi bila krivično-pravno modifikovana, bio narušen krivično-pravni sistem. Kao alternativu predmetnoj inicijativi, ukazao je na institut koji već postoji u našem pravnom sistemu, „oduzimanja imovinske koristi stečene krivičnim djelom“. Ocijenio je da je potrebno sagledati u čemu je problem nedovoljne primjene ovog instituta, te da li je riječ o neznanju pojedinih tužilaca i sudija u domenu primjene ili u lošoj institucionalnoj saradnji. Ministar pravde je naveo da će preuzeti inicijativu da se krivično pravni aspekt oduzimanja imovinske koristi proširi i kroz građansko pravni aspekt, u svim slučajevima kada krivično gonjenje, zbog određenih razloga, nije moguće, jer država ni u takvoj situaciji ne smije da bude pasivna. Takođe, naglasio je da će se založiti i za „administrativno oduzimanje“, odnosno da u određenim situacijama bude moguće pristupiti dodatnom oporezivanju nezakonito stečene imovine u naš pravni poredak.

Ministar unutrašnjih poslova, mr Raško Konjević, naveo je da predmetna tema nije u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.

Vrhovni državni tužilac, Ivica Stanković, sa stručnog aspekta, ukazao je da postoje razlozi za i protiv inkriminisanja krivičnog djela nezakonito bogaćenje. S tim u vezi, ocijenio je da bi predmetna inkriminacija mogla biti korisna u suzbijanju korupcije učinjene od strane predstavnika političkog establišmenta ili nekog drugog zaposlenog. Takođe, ukoliko bi se opredijelili za uvođenje ovog krivičnog djela, Ivica Stanković je ukazao da bi zakonodavac u dijelu propisivanja elemenata bića krivičnog djela morao da predvidi šta će se propisati kao radnja izvršenja krivičnog djela. Tim povodom, naglasio je da se kao radnja izvršenja može propisati: osnov sticanja imovine; posjedovanje imovine iznad zakonitih prihoda; propuštanje da se imovina prijavi, dok bi u pogledu objekta izvršenja krivičnog djela to bila imovina čija vrijednost prelazi zakonit i uobičajen prihod. Kada je u pitanju izvršilac krivičnog djela, VDT je iznio dilemu da li su to javni funkcioneri, državni službenici, službeno i odgovorno lice ili svi građani. Pored toga, ukazao je da bi se prethodno trebalo riješiti i pitanje prividnog idealnog sticaja jer bi se moralo

izričito propisati da se upravo radi o institutu krivičnog prava, ako bi se utvrdilo da je nezakonito bogaćenje rezultat krivičnih djela kao i da bi propisivanje ovog krivičnog djela podrazumijevalo isključenje protivpravnosti, u smislu da učinilac učini vjerovatnim da je imovina stečena na zakonit način.

U daljem izlaganju, Vrhovni državni tužilac je istakao da iz ugla krivičnog prava nije jednostavno odgovoriti na pitanje opravdanosti uvođenja ovog krivičnog djela. Tim povodom, podsjetio je da u građansko-pravnoj materiji, sticanje bez osnova tj. pravno neosnovano bogaćenje, predstavlja pravni institut obligacionog prava normiran članom 217 Zakona o obligacionim odnosima. Takođe, ukoliko bi se osvrnuli na biće krivičnog djela i svrhu koja se želi postići, mišljenja je da bi inkriminacijom istog teret dokazivanja bio na potencijalnom učiniocu krivičnog djela, za šta po njegovoj ocjeni, postoji dilema da li je to saglasno sa članom 35 Ustava Crne Gore, kojim se propisuje pretpostavka nevinosti. Ivica Stanković je na kraju zaključio da je neophodno nastaviti intenzivnu borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije i u tom smislu ojačati saradnju tužilaštva i policije. Takođe je predočio da Tužilaštvo Crne Gore, kao organ gonjenja, preduzima sve što je u njegovoj nadležnosti kako bi se učinio krivičnih djela korupcije, naročito korupcije na visokom nivou, priveli pravdi, pri čemu treba imati na umu da učinioци ovih djela djeluju na sofisticiran način, te da su istrage spore i teške upravo iz tih razloga.

Specijalna državna tužiteljka, Đurđina Ivanović, istakla je da učinioce krivičnih djela iz oblasti korupcije treba sankcionisati i da oni ne mogu zadržati imovinu stečenu na nezakonit način. Iz tog razloga, pitanje je da li je potrebno uvođenje predloženog krivičnog djela. S tim u vezi, navela je da je Crna Gora, u pogledu preporuka iz Konvencije UN, od njih 13 uvela ukupno 12, kroz razna krivičnih djela i institute, a da jedino član 20 predviđa da država ugovornica sagleda mogućnost uvođenja krivičnog djela, uz obavezu da poštuje svoj ustav i osnovna načela pravnog sistema. U pogledu uporedne prakse, ukazala je da nijedna evropska zemlja nije uvela predloženo krivično djelo, osim Makedonije, tako da nema dovoljno iskustva ili sudske prakse na osnovu kojeg bi se moglo procijeniti da li bi uvođenje ovog krivičnog djela dalo određene efekte. Takođe, skrenula je pažnju da bi takvo rješenje potencijalno moglo biti protivno ustavnim načelima, i to ne samo pretpostavci nevinosti, već i jednakosti ili garantovanja prava svojine. Nadaje, smatra spornom činjenicu što bi se sankcionisala posledica, a ne radnja krivičnog djela. U tom pogledu, krivično-pravni teoretičari saglasni su da preveliko širenje krivičnog zakonodavstva i povećanje represije ne postiže očekivane efekte, već da krivično zakonodavstvo treba da bude realno i racionalno. Na kraju, specijalna državna tužiteljka je zaključila da naš KZ propisuje normu da niko ne može zadržati imovinu koju je stekao kriminalom, što se odnosi na institut prošireno oduzimanje imovine kroz finansijsku istragu.

Predsjednik Sudskog savjeta, prof. dr Mladen Vukčević, u svom uvodnom obraćanju iznio je stav da Sudski savjet daje podršku razmatranju ovog pitanja, posebno u domenu međunarodne obaveze, jer po članu 9 Ustava Crne Gore, objavljeni i potvrđeni međunarodni ugovori imaju primat nad unutrašnjim pravom ako odnose regulišu drugačije u odnosu na domaće zakonodavstvo. U pogledu obrnutog tereta dokazivanja, ukazao je na institut „prošireno oduzimanje imovine“ kada se ne može dokazati zakonitost porijekla imovine, a takođe i na institut

„pretpostavke nevinosti“, prema kojem niko nije obavezan da dokazuje nevinost, a u slučaju sumnje korist ide okrivljenom. Sa aspekta međunarodne prakse u obrnutom teretu dokazivanja, predočio je da tu mogućnost propisuje Konvencija UN protiv transnacionalnog i organizovanog kriminala, kao i Konvencija protiv trgovine narkoticima i ukazao je na modalitete kako se nelegalno stečena imovina može sa tužilačke strane prebaciti na stranu osumnjičenog. Takođe, naveo je da bi trebalo pokušati da se u opisu drugih krivičnih djela inkorporira nezakonito bogaćenje, ali i da se utvrdi koje su to druge mjere kojima se postiže ovaj cilj. Kada je riječ o uporednoj praksi, naznačio je da druga zakonodavstva poznaju tzv. administrativne sankcije, poput lustracije, a kao važno, istakao je momenat primjene, jer krivično pravo važi *pro futuro*, odnosno postoji zabrana retroaktivnosti.

Na kraju, predsjednik Sudskog savjeta smatra da dosadašnje analize nijesu dale prostora da se izvede valjan stav po pitanju inkorporisanja nezakonitog bogaćenja javnih funkcionera u krivično zakonodavstvo, te da je potrebno napraviti temeljnu analizu od strane eksperata, organizovati dodatne pravničke rasprave i nakon toga donijeti političku odluku, koja će biti odgovor na to koliki je indeks korupcije u Crnoj Gori i kakvi su rezultati njenog suzbijanja.

Predsjednik Komisije za sprečavanje sukoba interesa, dr Slobodan Leković, podsjetio je da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa uvedena nova norma u članu 20a stav 3, koja glasi: „Ukoliko Komisija u postupku provjere utvrdi da su imovina i prihodi javnog funkcionera i povezanih lica sa javnim funkcionerom veći u odnosu na realne prihode, javni funkcioner je dužan da, na zahtjev Komisije, u roku do 30 dana dostavi detaljne podatke o osnovima sticanja imovine i prihode“. Vezano za predmetnu temu, iznio je stav Komisije da podržavaju svako rješenje koje ima za cilj usklađenost nacionalnog zakonodavstva sa međunarodnim standardima, te da će, ukoliko bude normirano krivično djelo „nezakonito bogaćenje javnih funkcionera“ nastaviti sa primjenom propisa u dijelu svojih nadležnosti.

Izvršna direktorica NVO MANS Vanja Čalović, u svojoj riječi je naglasila da je pitanje normiranja nezakonitog bogaćenja prije svega pitanje političke a ne pravne odluke. Tim povodom, saopštila je da su 44 države već uvele ovo krivično djelo i da je Analiza Svjetske banke pokazala da je uvođenje ovog krivičnog djela u tim državama olakšalo posao tužilaštvu, posebno u dijelu radnji dokazivanja i obezbijedilo veći stepen prevencije. Vanja Čalović je takođe ukazala da Crna Gora, u ovom trenutku, nema konkretnih rezultata u borbi protiv korupcije, posebno one na visokom nivou smatrajući da bi se prihvatanjem ovog rješenja u Parlamentu poslala jasna poruka javnosti da su javni funkcioneri koji sebe kontrolišu spremni da sebe strožije sankcionišu nego građane. Dalje se osvrnula na međunarodnu praksu u dijelu obrnutog tereta dokazivanja ističući značaj istog u slučajevima kada je opšti interes iznad interesa pojedinca. U tom smislu, istakla je da je potrebno ispunjenje određenih uslova kako se obrnuti teret dokazivanja ne bi smatrao protivnim Ustavu i međunarodnoj praksi i da onda kada je nesporno utvrđen javni interes da se stavlja iznad interesa pojedinca. S tim u vezi, podsjetila je da u našem zakonodavstvu već postoji obrnuti teret dokazivanja kod krivičnih djela iz organizovanog kriminala. Imajući u vidu činjenicu da je pitanje nezakonitog bogaćenja javnih funkcionera kompleksno i osjetljivo pitanje, Vanja Čalović je istakla da je potrebno formirati Radnu grupu od predstavnika svih grana vlasti, dok bi

civilni sektor mogao naknadno dostaviti svoje sugestije. Takođe je predložila da se ovo krivično djelo veže za prijavu imovine i prihoda koje javni funkcioneri podnose kada stupaju na dužnost, te da svaki funkcioner pod punom materijalnom i krivičnog odgovornošću garantuje tačnost podataka čime će se sankcionisati prikrivanje imovine i prihoda.

U svom obraćanju, **predstavnik NVO Centra za građansko obrazovanje, Boris Marić**, ukazao je da su stanovišta da je neophodno da se u Krivični zakonik Crne Gore uvede krivično djelo nezakonito bogaćenje, upravo poštujući principe Konvencije UN, kao i brojne preporuke Evropske komisije, a posebno vrlo jasne navode Izvještaja o napretku Crne Gore i Rezolucije EP o Crnoj Gori iz 2014 godine.

Predstavnik NVO Građanska alijansa, Zoran Vujičić, saglasio se sa stavovima koji su iznijeli predstavnici civilnog sektora i ocijenio da bi uvođenje nezakonitog bogaćenja javnih funkcionera kao krivičnog djela bilo veoma značajno za borbu protiv korupcije u Crnoj Gori.

Poslanik Milorad Vuletić, u svom obraćanju, ocijenio je da su mišljenja i stavovi pozvanih učesnika izuzetno korisni, što dodatno obavezuje da se ovom pitanju pristupi na kvalitetan i racionalan način, u cilju iznalaženja najboljeg rješenja. Tim povodom, osvrnuo se na sugestije predstavnika NVO sektora koje se tiču samog naziva krivičnog djela, što upućuje na vezu između utvrđivanja znatnog uvećanja dobara javnog funkcionera i nezakonitosti u sticanju kroz razne vidove zloupotrebe ovlašćenja u vršenju funkcije. S druge strane, ukoliko bi se opredijelili za ovakvo rješenje, trebalo bi obratiti pažnju na elemente bića krivičnog djela. Pored toga, treba imati u vidu da je u domaćem pravnom sistemu, navedeno krivično djelo obuhvaćeno kroz građansko-pravni institut „sticanje bez osnova“, dok je oduzimanje nezakonito stečene imovine dijelom uređeno članom 112 i 113 Krivičnog zakonika Crne Gore. Na kraju, istakao je da se prilikom normiranja ovog instituta mora povesti računa ko se smatra učiniocem krivičnog djela, šta je radnja tog djela i u čemu se sastoji njegova posljedica.

Poslanik Koča Pavlović podsjetio je na međunarodne obaveze Crne Gore preuzete, ne samo članom 20 Konvencije UN protiv korupcije, već i potpisivanjem Regionalne antikorupcijske inicijative Pakta za stabilnost od 2005. godine, u kojoj je eksplicitno navedeno da će pomenuto krivično djelo biti sankcionisano kroz krivično zakonodavstvo. Tim povodom, izrazio je nezadovoljstvo što do sada nijesu vidljivi rezultati na polju sankcionisanja nezakonito stečene imovine i korupcije na visokom nivou, za šta nedostaje politički konsenzus.

Kada je riječ o temi saslušanja, **poslanica Marta Šćepanović** se osvrnula na primjedbu vezanu za inkriminaciju ovog krivičnog djela, tj. da bi se isto zasnivalo na kršenju pretpostavke nevinosti. Tim povodom, podsjetila je da se mora uzeti u obzir činjenica da je u važećem pravnom sistemu teret dokazivanja na okrivljenom i da iz navedenog proizilazi da se kažnjava posljedica, ali ne i radnja koja se pretpostavlja, što je u krivičnom pravu neprihvatljivo. S tim u vezi, poslanica Šćepanović je postavila pitanje kako će se postupati u slučajevima ukoliko javni funkcioner ima visoka primanja, a živi na štedljiv način tj. ne drži sredstva u bankama, već nakon određenog perioda ista ulaže u nekretnine i poslovne prostore. Takođe, dala je i komentar u odnosu na argumente koji su se čuli u prilog uvođenju ovog instituta, iznoseći mišljenja da bi isti bio koristan u borbi protiv korupcije uz dilemu kakve bi konkretne efekte imalo u praksi. Što se tiče efekta

olakšanja dokazivanja kod Tužilaštva, poslanica Šćepanović je postavila pitanje da li se na ovaj način ide na uštrb ljudskih prava. Na kraju, mišljenja je da je u zakonodavnom i institucionalnom smislu uspostavljen dovoljan broj mehanizama za borbu protiv korupcije s tim da bi zajednički trebalo obezbijediti što efikasniju primjenu.

Komentarišući izlaganja učesnika, **poslanik Slaven Radunović** je naglasio da je evidentno da je riječ o političkom pitanju, te da je glavni cilj da isto bude uređeno na pravno adekvatan način, kako bi lica koja se bogate na nezakonit način mogla odgovarati. Tim povodom, istakao je da mora postojati politička volja kako bi se ispunili svi zahtjevi iz Poglavlja 23 i 24.

Poslanik Vladislav Bojović, u svojoj riječi, saopštio je da DF smatra da nezakonito bogaćenje javnih funkcionera treba uvesti u krivično zakonodavstvo Crne Gore i da antikorupcijski zakonodavni okvir ne može biti zaokružen sve dok se navedeno krivično djelo ne uvede u pravni sistem. S tim u vezi, ukazao je na međunarodne preporuke date Crnoj Gori u pravcu implementacije ovakvog rješenja kroz član 20 Konvencije UN protiv korupcije, zatim na preporuke međunarodnog eksperta angažovanog od strane Vlade Crne Gore koji je konstatovao da ne postoje nikakve smetnje za uvođenje ovog krivičnog djela u pravni sistem Crne Gore. Pored toga, preporuke ove vrste date su i od strane Američke Ambasade, kao i u posljednjem izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore. Međutim, do danas te preporuke nijesu ispoštovane što predstavlja vid opstrukcije i nedostatak političke volje da se pristupi ovom problemu. Tim povodom, postavio je pitanje specijalnoj tužiteljki za organizovani kriminal iz kog razloga su izostali mjerljivi rezultati na polju suzbijanja korupcije na visokom nivou, imajući u vidu da je saopštila da u pravnom sistemu Crne Gore postoje norme koje uređuju ovu materiju.

Poslanik Zoran Miljanić, u svom komentaru je istakao da je cilj uvođenja ovog krivičnog djela da se procesuiraju svi oni javni funkcioneri koji su stekli bogatstvo nelegalnim putem. Takođe, naglasio je da prilikom prijavljivanja imovine najviše problema izaziva neprijavljena imovina javnih funkcionera i da je potrebna politička volja da bi se ovaj problem riješio. Na kraju, istakao je da ne bi postojala kolizija sa drugim zakonima u slučaju inkriminacije ovog krivičnog djela i izrazio nadu da će poslanici zajedničkim djelovanjem napraviti kvalitetan predlog zakona koji bi ušao u skupštinsku proceduru.

Poslanik Srđan Perić, u svojoj riječi, naglasio je da su na ovu temu potrebni rezultati i politička volja te da bi se uspjeh najbolje ogledao u donošenju bar jedne osuđujuće presude za korupciju na viskom nivou. Pored toga, upitao je goste da li su upoznati sa emisijom „Mehanizam“ i da li postoji volja da se nadležne institucije angažuju i bave onim što je predmet pomenute emisije.

Poslanik Predrag Bulatović je istakao da je cilj organizovanja Konsultativne rasprave nalaženje što boljeg modela za rješavanje potencijalnih problema koji bi mogli nastati u slučaju inkriminisanja nezakonitog bogaćenja u Krivični zakonik Crne Gore, kao i procesuiranje pojedinaca koji su radili na štetu države. Pored toga, naglasio je da bi pitanje retroaktivnosti moglo biti najproblematičnije i da je potrebno imati političku volju i adekvatan pristup prilikom nalaženja rješenja. S tim u vezi, mišljenja je da je riječ o veoma složenoj materiji i da bi Skupština Crne Gore trebalo da formira višestranačku radnu grupu, proširenu sa relevantnim predstavnicima nevladinog

sektora i sa drugim stručnjacima koji bi mogli dati svoj doprinos, kako bi se odgovarajuće izmjene usvojile, ako je moguće, do kraja prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2015. godini.

Poslanica Marija Ćatović, u svom komentaru, je istakla da je Demokratska partija socijalista čvrsta u stavu da se bori protiv korupcije u svim segmentima ali na način koji je primjeren pravnoj praksi zemalja Evropske unije. Vezano za temu saslušanja, navela je da je potrebno zalagati se da se već postojeći zakoni adekvatno primjenjuju i da je bitno donijeti zakone koji su u najboljem interesu građana Crne Gore.

Poslanik Branko Ćavor je naglasio da je od velikog značaja da se prilikom donošenja odluke o ovom pitanju traže stručni i pravni odgovori, a ne politički. S tim u vezi je istakao da politička volja postoji, na šta ukazuju rezultati Crne Gore na evropskom putu.

Poslanica Snežana Jonica je konstatovala da u javnosti postoji svijest o nezakonitom bogaćenju jednog broja javnih funkcionera, kao i državnih službenika, ali i bivših javnih funkcionera i državnih službenika, smatrajući da na predloženi način formulacija „javni funkcioner“ ne bi obuhvatila ona lica zbog kojih je i pokrenuta priča o inkriminisanju ovog krivičnog djela. Tim povodom, postavila je pitanje da li su važeći propisi dovoljni za kvalitetna gonjenja i sankcionisanja drugih krivičnih djela koja proizvode nezakonito bogaćenje kao svoju posljedicu i ako jesu, iz kog razloga je izostalo sankcionisanje očiglednih nezakonitih bogaćenja od strane određenih lica. U daljem izlaganju, postavila je pitanje ministru pravde da li Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene krivičnim djelom, bez dorade drugih krivičnih djela u Krivičnom zakoniku, može biti dovoljan da se riješi problem neosnovanog bogaćenja i ako jeste, u kom roku bi se taj zakon mogao donijeti. Takođe je zatražila informaciju od strane predsjednika Komisije za sprječavanje sukoba interesa, da li je Komisija od stupanja na snagu člana 20a Zakona o sprječavanju sukoba interesa, u postupku ocijenila da određeni funkcioner ima veću imovinu nego što je to prikazao i da li su u skladu sa tim uputili zahtjev istom da u roku od 30 dana dostavi detaljne podatke o osnovu sticanja imovine i prihoda.

Ministar pravde, Zoran Pažin, u svom komentaru, istakao je da je značajno što je pomenuta praksa ESLJP u dijelu koji se tiče obrnutog tereta dokazivanja, gdje je ocijenjeno da je to legitimno sredstvo od strane države u situaciji kada je javni interes u borbi protiv organizovanog kriminala veći u odnosu na neke druge kategorije ljudskih prava i sloboda. Međutim, saopštio je da se to ne odnosi samo na krivično djelo nezakonito bogaćenje već i na prošireno oduzimanje imovine koje već postoji u krivičnom zakonodavstvu Crne Gore. Vezano za pitanje retroaktivnosti, istakao je da je jedno od osnovnih načela zabrana retroaktivne primjene zakona i da vremensko važenje zakona polazi od potrebe da važi ono pravo koje je bilo na snazi za vrijeme izvršenja krivičnog djela. Shodno tome, inkriminacija ovog krivičnog djela ne bi mogla poslužiti za obračun sa eventualnih dobitnicima tranzicije. S tim u vezi, naglasio je da se zalaže za unaprijeđenje sistema proširenog oduzimanja imovine, uz građansko-pravno i administrativno-pravno oduzimanje, koje bi se moglo usmjeriti na nezakonita obogaćenja učinjena u prošlosti. Na kraju, istakao je da je Crna Gora obavezna u ispunjenu obaveza iz poglavlja 23 da donese Zakon o oduzimanju imovine stečene krivičnim djelom i da ta obaveza dopijeva za drugi kvartal.

Izvršna direktorica MANS-a, Vanja Čalović je, vezano za oduzimanje imovinske koristi naglasila da član 113 Krivičnog zakonika nije u skladu sa članom 90 Zakonika o krivičnom postupku, na čemu bi trebalo poraditi.

Predsjednik Komisije za sprječavanje sukoba interesa istakao je da su oni transparentan i otvoren organ i da rade shodno svojim ovlaštenjima. Dodao je da Komisija nema zakonsku mogućnost da krivično goni one koji krše zakon, već samo imaju nadležnost da Vladi upućuju zahtjeve za razrješenje funkcionera koji nijesu ispoštovali zakonske obaveze.

Vrhovni državni tužilac, Ivica Stanković, postavio je pitanje da li će inkriminacija ovog krivičnog djela biti u skladu sa uobičajenim standardima koji važe u krivičnom pravu. Takođe, izrazio je dilemu povodom izvršioca ovog krivičnog djela i dodao da Konvencija UN protiv korupcije daje definiciju da je to javni funkcioner. U tom smislu, smatra neophodnim preciziranje formulacije termina „javni funkcioner“. Vezano za emisiju „Mehanizam“, Vrhovni državni tužilac je istakao da je od RTCG lično tražio da se taj materijal dostavi Tužilaštvu.

Poslanik Branko Čavor je istakao da navedenu temu ne bi trebalo politizovati, te da ne treba donositi zakone kao odgovore na trenutnu političku situaciju i percepciju. U daljem izlaganju, naveo je da se DPS zalaže za sankcionisanje svake nezakonite radnje, pa tako i nezakonitog bogaćenja, čime bi se trebalo baviti Ministarstvo pravde, iz razloga što raspolaže sa najviše stručnog kapaciteta, ali i da je dobar način da se tom Ministarstvu obrate svi koji su kompetentni da doprinesu izradi što kvalitetnijeg zakonskog rješenja.

Poslanik Koča Pavlović ponovio je pitanje upućeno ministru pravde, da li se pristupom koji je dat u Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa, koji su podnijeli poslanici DF-a, ruši pravni i ustavni sistem države Crne Gore. Dodatno pitanje je postavio predsjedniku Sudskog savjeta, da li postoji mogućnost da se kriminalizuje prikrivena imovina.

Poslanica Snežana Jonica, pojasnila je da je Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, povodom razmatranja Predloga zakona o izmjenama i dopunama sprječavanju sukoba interesa koji su podnijeli poslanici DF-a, zatražio mišljenje od Vlade i da je dobijena informacija da je Ministarstvo pravde isto pripremiло, te da će uskoro stići u pisanoj formi.

Ministar pravde je stava da svaku namjerno neprijavljenu imovinu treba sankcionisati, te da je samo potrebno definisati formu i način za sankcionisanje.

Predsjednik Odbora za antikorupciju, poslanik Predrag Bulatović, zaključujući raspravu, ukazao je da će dva Odbora predložiti zaključke sa konsultativne rasprave i napraviti rezime, sa ključnim elementima, nakon čega će se sazvati još jedna zajednička sjednica na kojoj bi se donijela odluka o daljim koracima, tj. o načinu na koji bi se ovaj predlog pretočio u zakonsku formu i ušao u proceduru.

Nakon sprovedenog Konsultativnog saslušanja povodom inicijative za uvođenjem novog krivičnog djela „Nezakonito bogaćenje javnih funkcionera“ u skladu sa članom 20 Konvencije UN protiv korupcije, Odbor za antikorupciju i Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu jednoglasno su utvrdili sljedeće:

OCJENE I STAVOVE

1. Da je „nezakonito bogaćenje javnih funkcionera”, kao institut koji prepoznaje član 20 Konvencije Ujedinjenih nacija o borbi protiv korupcije, i u pravnom sistemu Crne Gore potrebno tretirati u duhu Konvencije.
2. Da Ministarstvo pravde povodom razmatranja inicijative o uvođenju novog krivičnog djela „nezakonito bogaćenje javnih funkcionera”, shodno stavovima Evropske komisije iz Izvještaja o napretku Crne Gore za 2014. godinu, do kraja septembra 2015. godine, predloži i dostavi odborima model za koji smatra da će obezbijediti najefikasnije suzbijanje i sankcionisanje nezakonitog bogaćenja javnih funkcionera.
3. Da je neophodno da Ministarstvo pravde uspostavi saradnju sa NVO sektorom koji se bavi ovim pitanjima.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine, određena je poslanica Snežana Jonica, zamjenica predsjednika Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Predsjednik Odbora za antikorupciju

Predrag Bulatović

Predsjednik Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu

Rifat Rastoder